

Brein stimulatie Veelbelovend

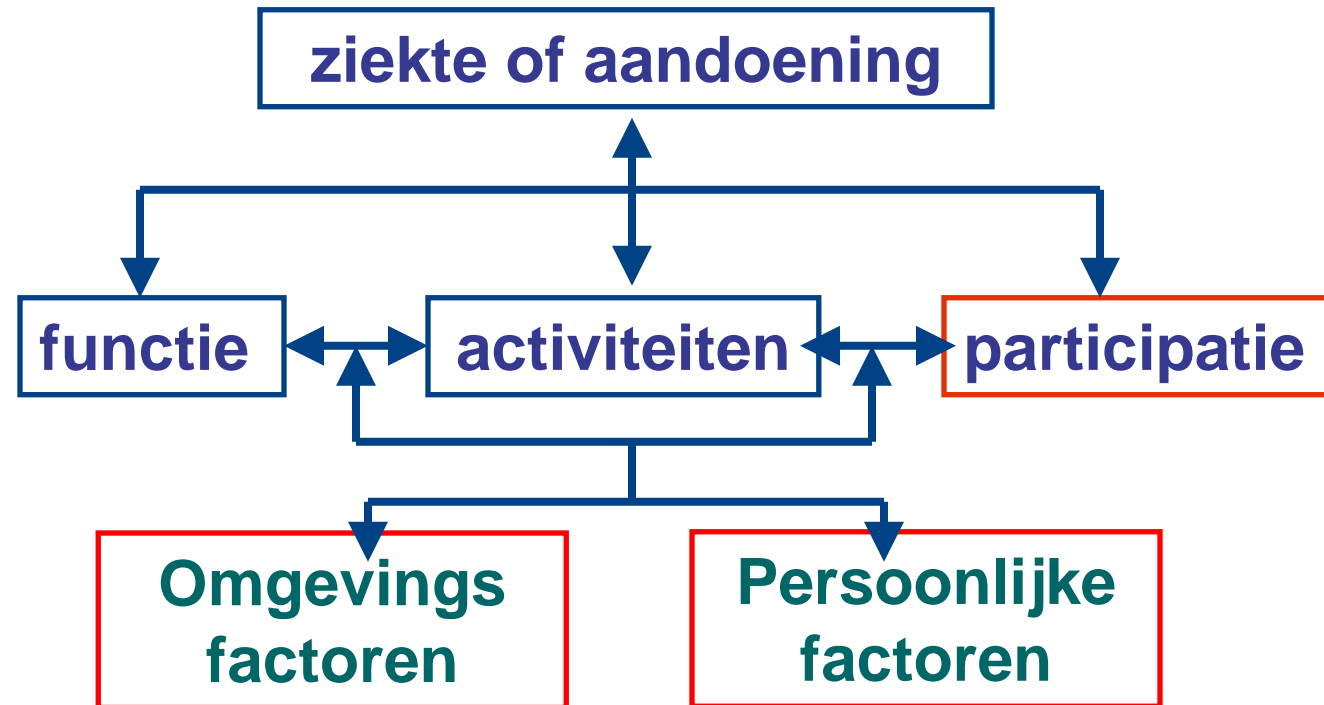
Hersenletsel congres 2025

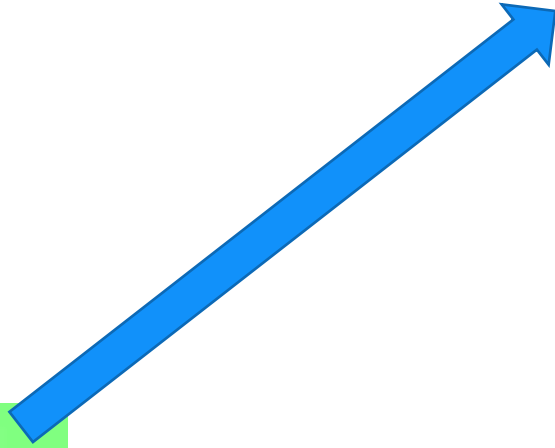
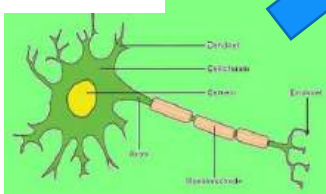
Jord Vink, Tessa Verhoeff , Anne Visser-Meily

UMC Utrecht

ICF- WHO International Classification of Functioning

Richtlijnen en evidence: grote belangstelling

12-1-2025

In 2025 al 7 studies gepubliceerd
naar NIBS

-M Parkinson, ALS, afasie

TMS
tTCS

Figure 1. Transcranial magnetic stimulation stimulator with a figure-of-8 coil.

Check for updates

Editorial: Rising stars in brain imaging and stimulation 2023

Samar S. Ayache^{1,2,3,4}, Mana Biabani⁵ and Moussa A. Chalah^{1,2,6*}

OPEN ACCESS

EDITED AND REVIEWED BY
Mingzhou Ding,
University of Florida, United States

*CORRESPONDENCE
Moussa A. Chalah
✉ moussachalah@gmail.com

RECEIVED 24 May 2024
ACCEPTED 29 May 2024
PUBLISHED 07 June 2024

CITATION
Ayache SS, Biabani M,
Editorial: Rising stars in
stimulation 2023.
Front. Hum. Neurosci.
doi: 10.3389/fnhum.2024.1437975

COPYRIGHT
© 2024 Ayache, Biabani and Chalah,
open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) and copyright owner(s) are credited and that the copyright notice is published in connection with any copyright notice appearing in this article. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY).

¹Department of Neurology, Gilbert and Rose-Marie Chagoury School of Medicine, Byblos, Lebanon, ²Institut de la Colonne Vertébrale et des NeuroSciences (ICVNS), Centre Médico-Chirurgical Bizet, Paris, France, ³EA4391 Excitabilité Nerveuse et Thérapeutique, Université Paris Est Créteil, Créteil, France, ⁴Department of Clinical Neurophysiology, DMU FixIT, Henri Mondesieu Hospital, Assistance Publique-Hôpitaux de Paris (APHP), Paris, France, ⁵Department of Health, School of Health, Behavior and Society, Johns Hopkins University, Baltimore, MD, United States, ⁶Department of Neurology, Hôpital de la Pitié-Salpêtrière, Paris, France

14 Transcranial Magnetic Stimulation and Transcranial Direct Current Stimulation Across Mental Disorders: A Systematic Review and Dose-Response Meta-Analysis. Sabé M, Hyde J, Cramer C, Eberhard A, Crippa A, Brunoni AR, Aleman A, Kaiser S, Baldwin DS, Garner M, Sentissi O, Fiedorowicz JG, Brandt V, Cortes J, JAMA Netw Open. 2024 May 1;7(5):e24126. PMID: 38776083 **Free PMC article.**
OBJECTIVE: To define **NIBS** dose stimulation for symptom improvement across mental disorders. CONCLUSIONS: Our findings suggest that **NIBS** yields specific outcomes for depression, anxiety, and bipolar disorder.

Review > Curr Opin Neurol. 2024 Dec 1;37(6):621-628. doi: 10.1097/WCO.0000000000001313.

Epub 2024 Sep 2.

Noninvasive brain stimulation to improve motor outcomes after stroke

Emma C J Savelon^{1,2}, Harry T Jordan^{1,3}, Cathy M Stinear^{2,3}, Winston D Byblow^{1,2}

Affiliations + expand

PMID: 39221935 DOI: 10.1097/WCO.0000000000001313

Abstract

Purpose of review: This review highlights recent developments in noninvasive brain stimulation (NIBS) techniques and applications for improving motor outcomes after stroke. Two promising areas of development relate to deep brain neuromodulation and the use of single-pulse transcranial magnetic stimulation (TMS) within a prediction tool for predicting upper limb outcome for individual patients.

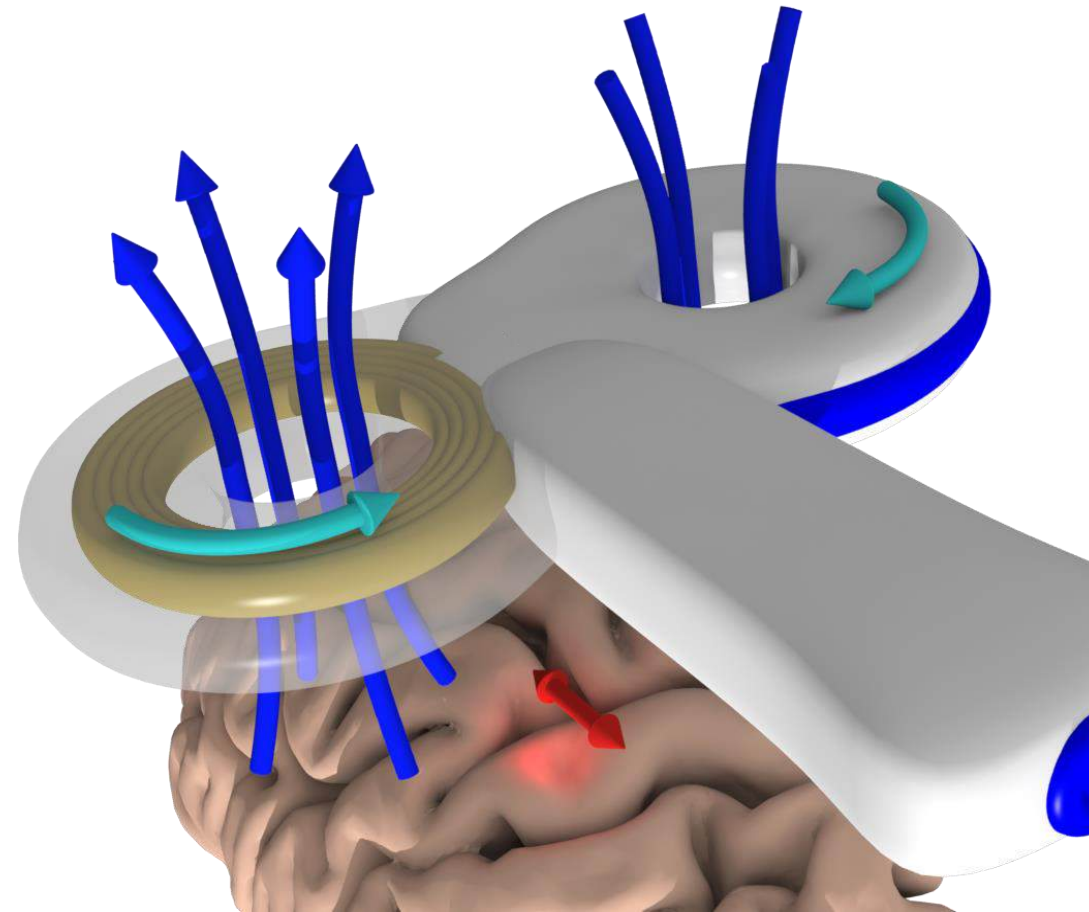
Hersenstimulatie; Veelbelovend

Niet-invasieve hersenstimulatie; Veelbelovende toepassingen bij NAH

Jord JT Vink, PhD,
assistant professor, technical physician

Translational Neuroimaging Group,
Center for Image Sciences,
UMC Utrecht & De Hoogstraat Rehabilitation
Utrecht, The Netherlands

jj.vink-5@umcutrecht.nl

Geen belangenverstrengeling te melden

Hersenstimulatie geschiedenis

100

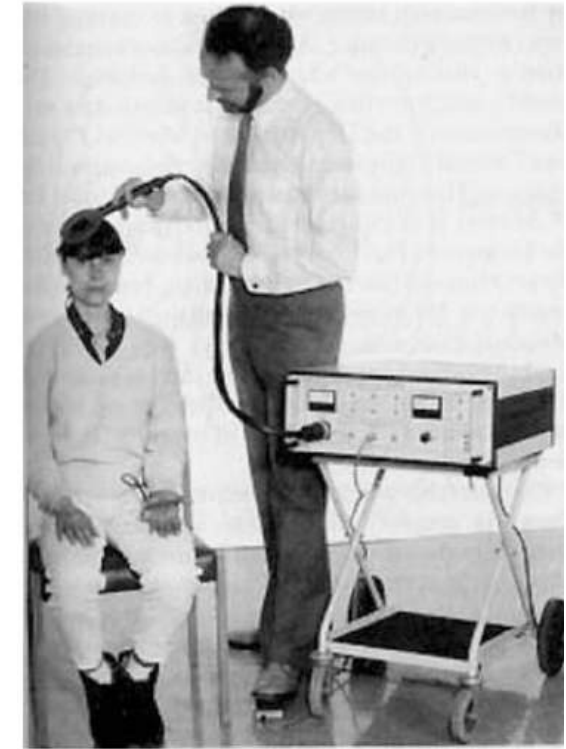
Levende stroomroggen
(torpedo fish)

1930

Elektroconvulsieve
(‘Elektroshock’) therapie

1985

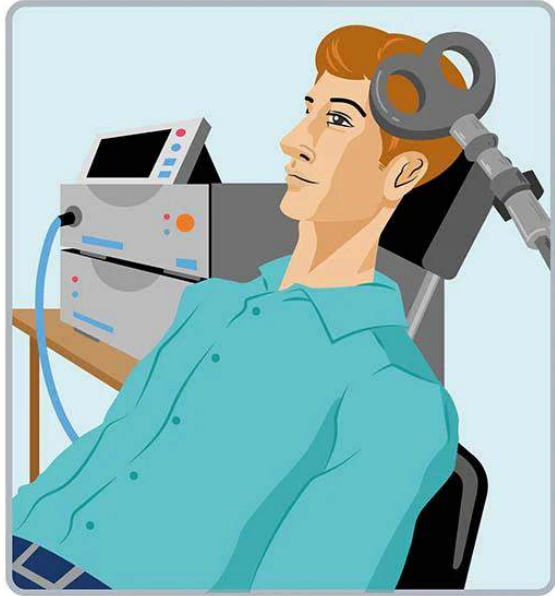

Transcraniële
magnetische stimulatie

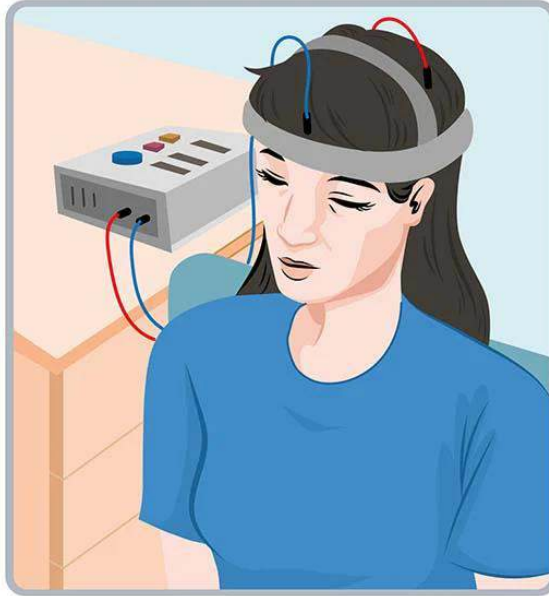

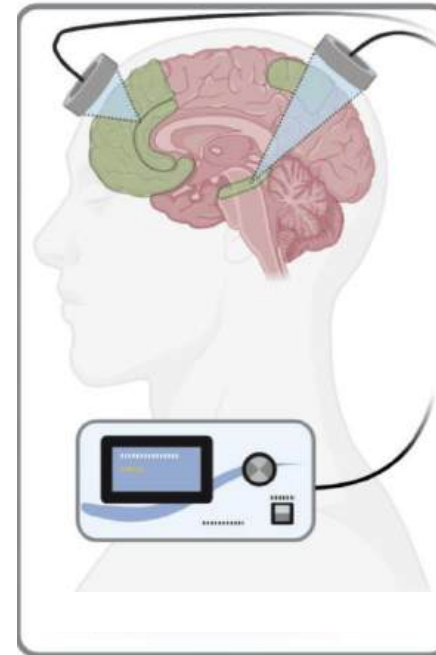
Niet-invasieve hersenstimulatie nu

Magnetisch

Elektrisch

Akoestisch

Niet-invasieve brein stimulatie nu

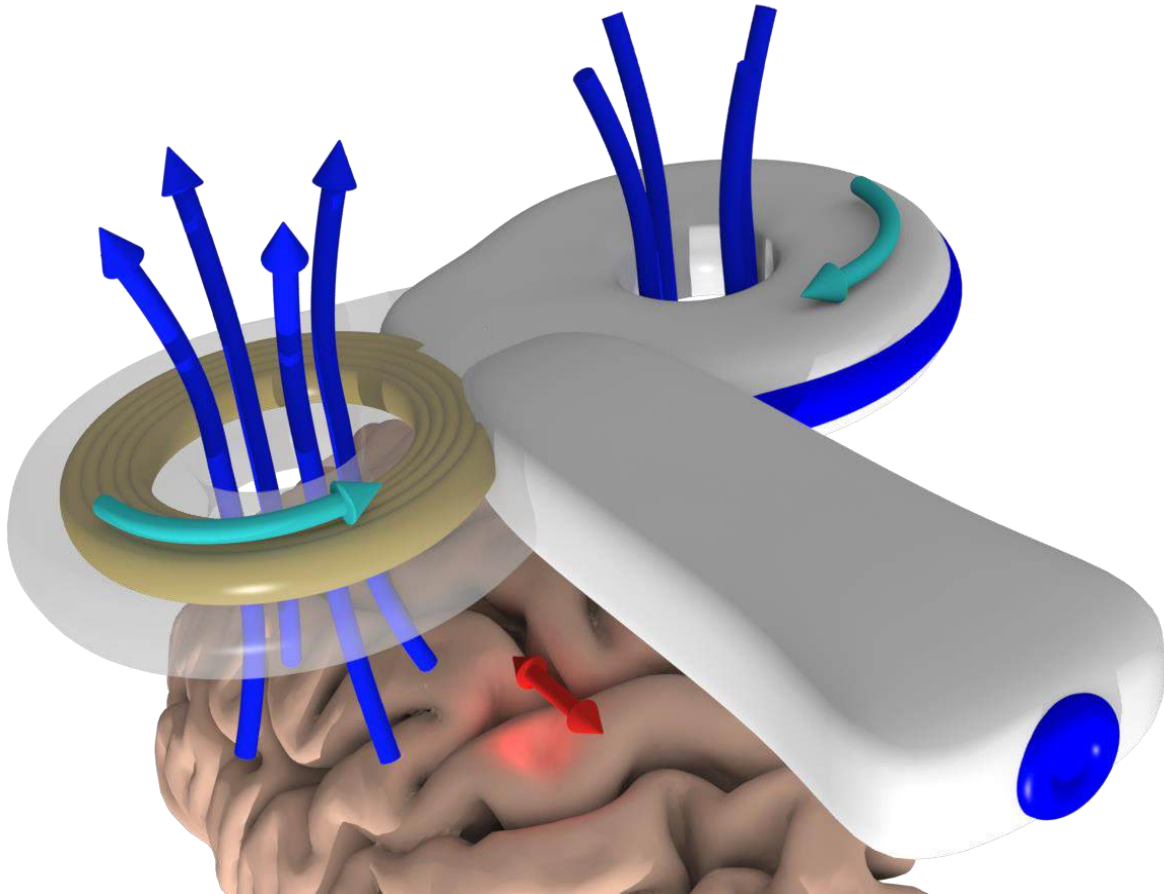

Magnetisch

Transcraniële Magnetische Stimulatie (TMS)

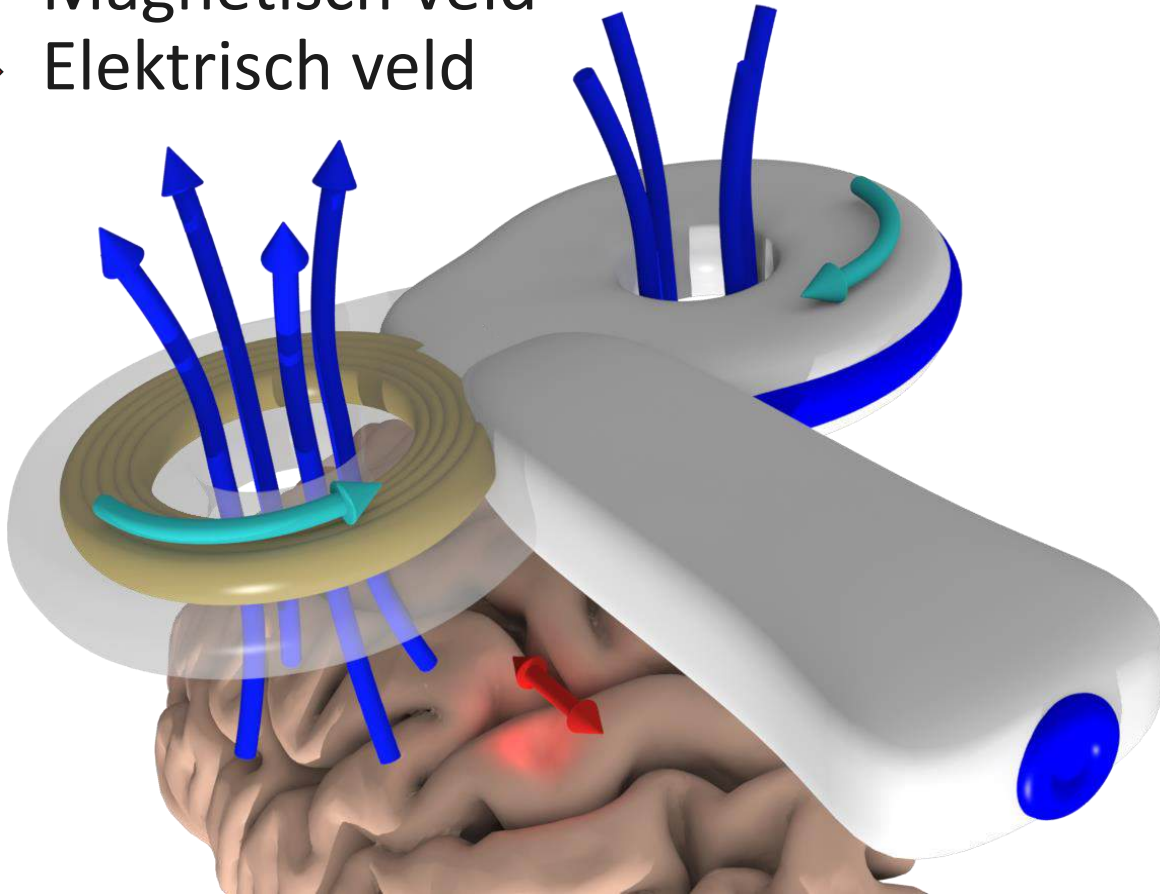
- Opwekken van stroom met elektromagnetische inductie

Transcraniële Magnetische Stimulatie (TMS)

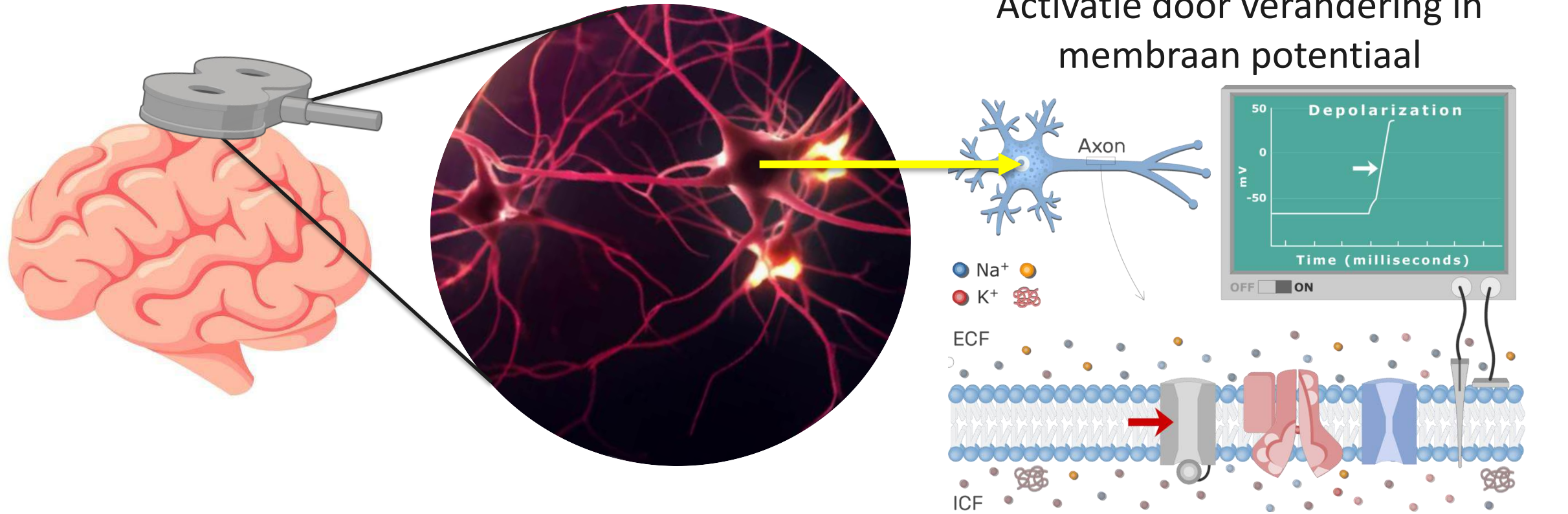
- Opwekken van stroom met elektromagnetische inductie

- Elektrische stroom
- Magnetisch veld
- Elektrisch veld

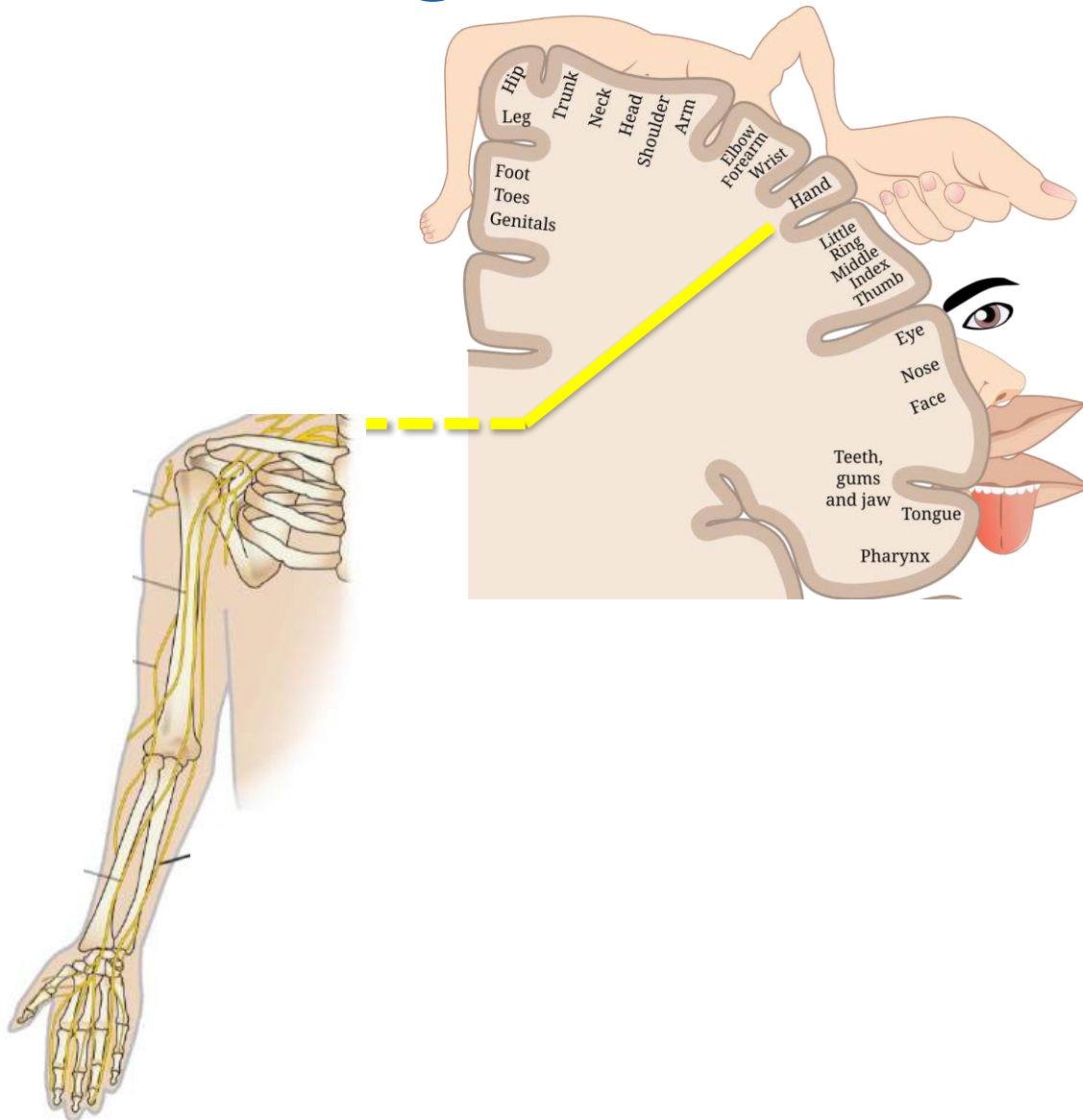
Transcraniële Magnetische Stimulatie (TMS)

- Activatie van neuronen

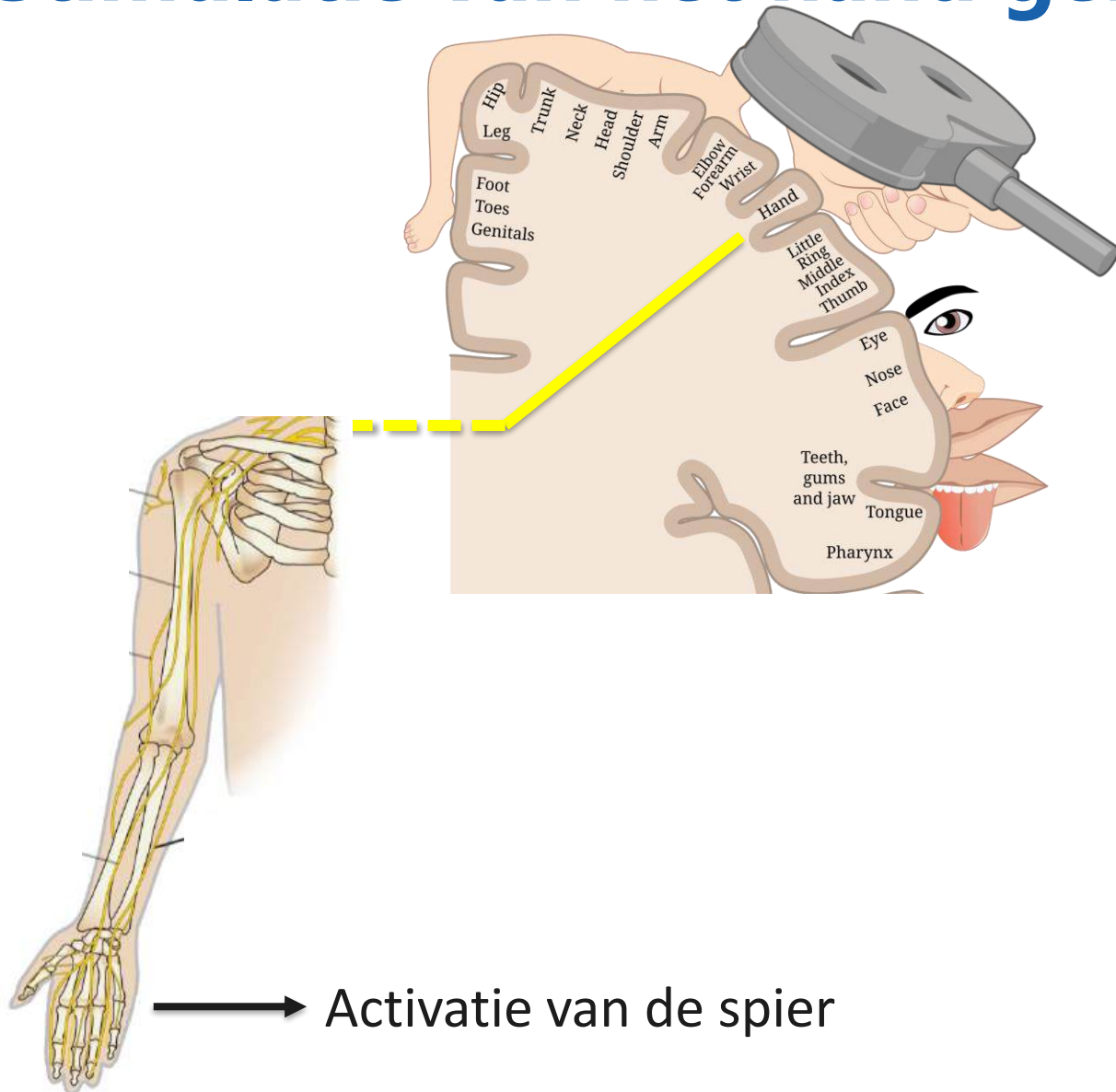

Aansturing van de hand

Stimulatie van het hand gebied

Mogelijkheden met TMS

Diagnostische TMS

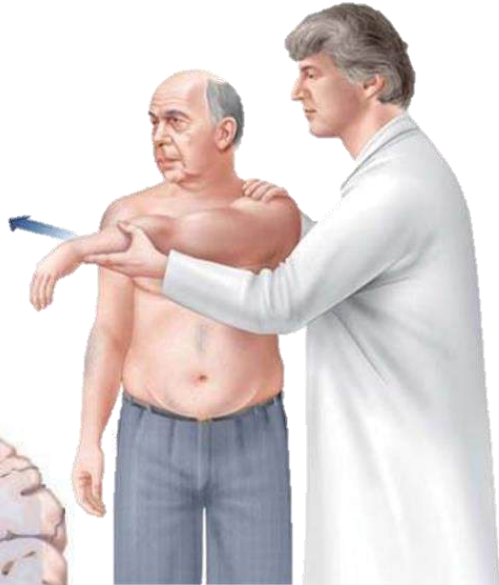

Therapeutische TMS

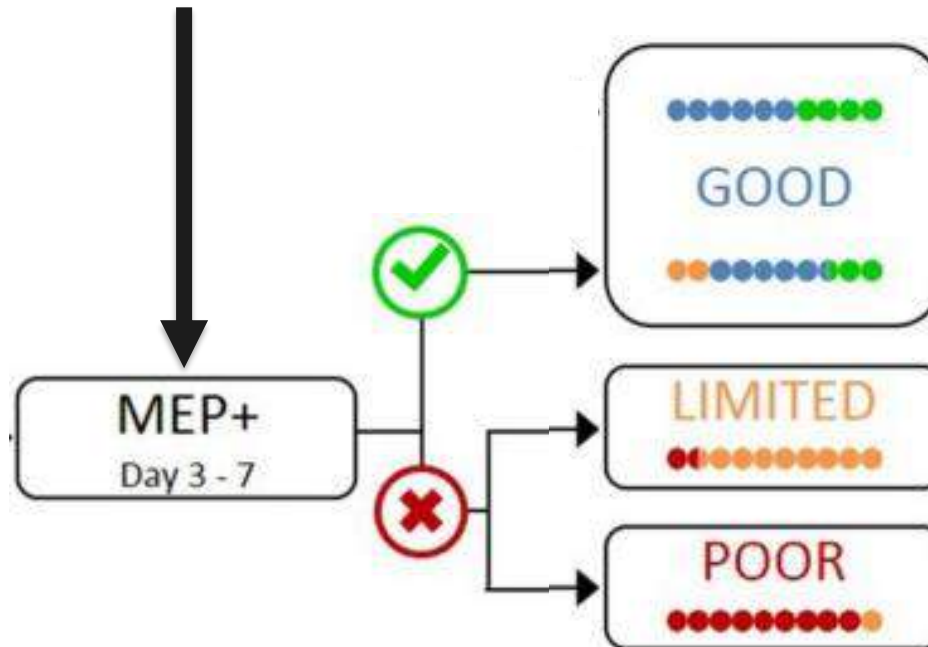

Herstel na beroerte voorspellen met TMS

Verminderde
armfunctie na
beroerte

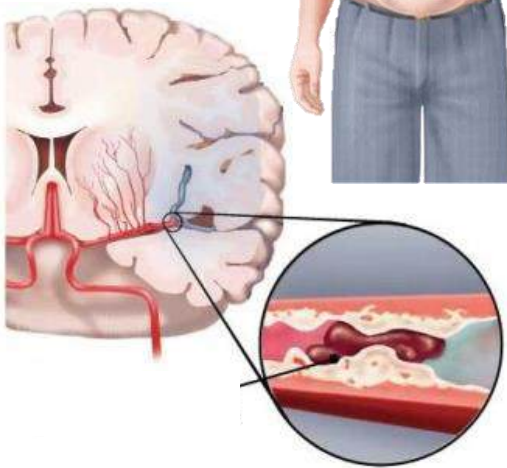

Geeft TMS een spierreactie?

Ja: goed herstel

Nee: beperkt herstel

Mogelijkheden met TMS

Diagnostische TMS

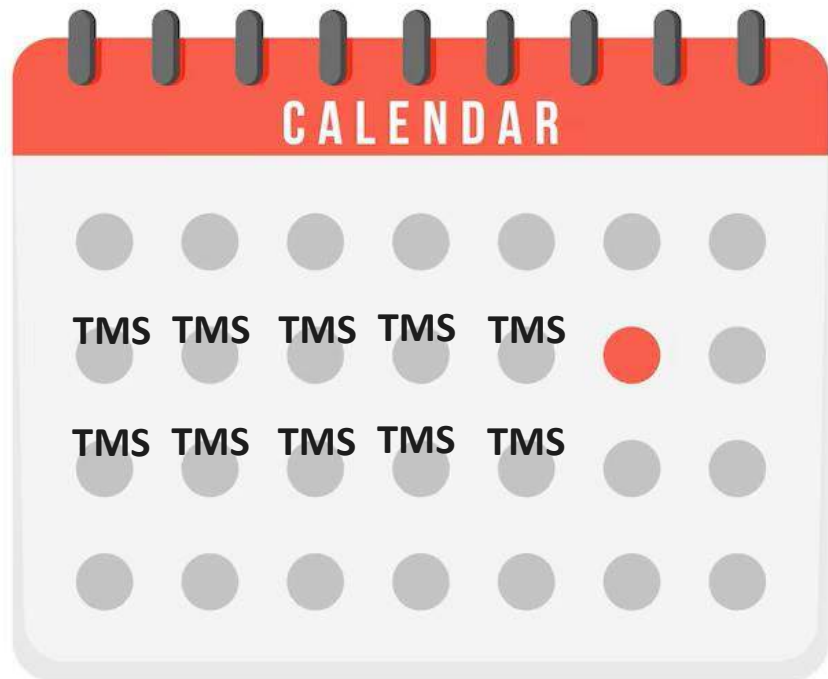

Therapeutische TMS

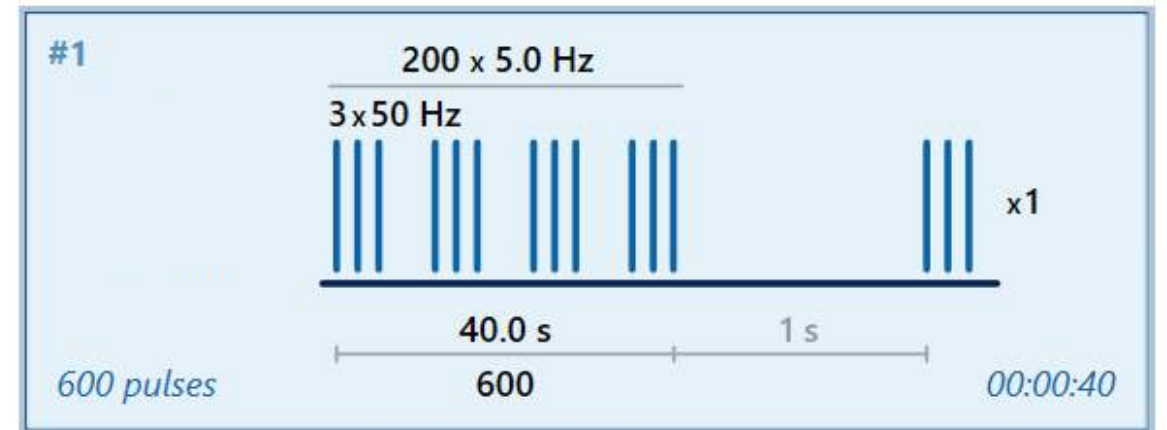

TMS-behandeling

TMS-behandelreeks bestaat uit
10 – 30 behandelingen

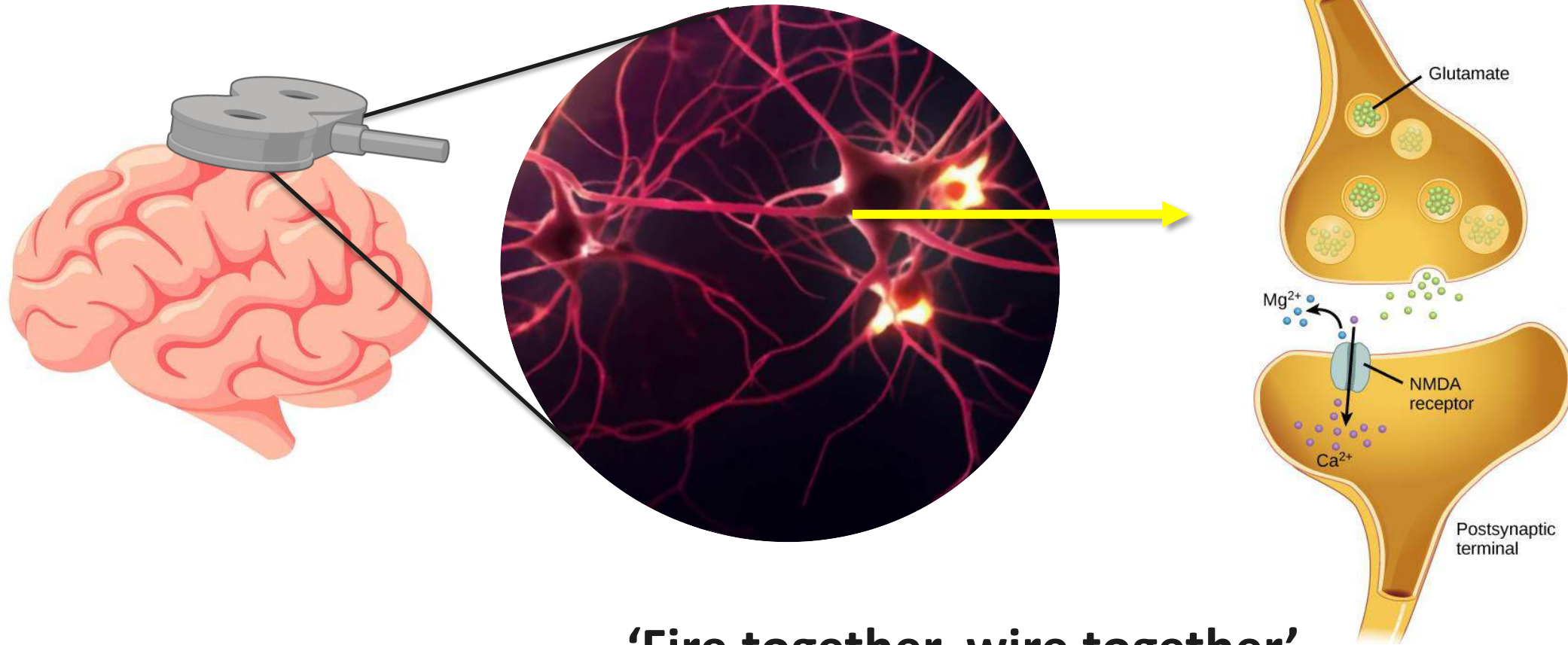

Een TMS-behandeling bestaat
uit 600 to 4000 stimuli

TMS-behandeling beïnvloedt hersenverbindingen

Hersenverbinding: 'Synaps'

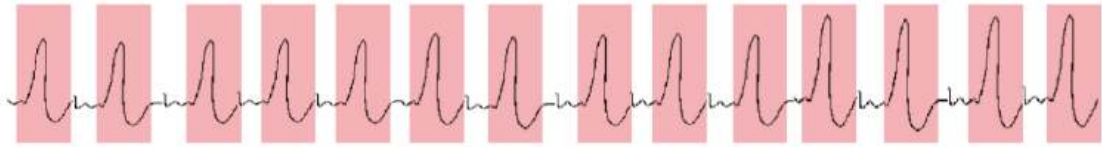
'Fire together, wire together'

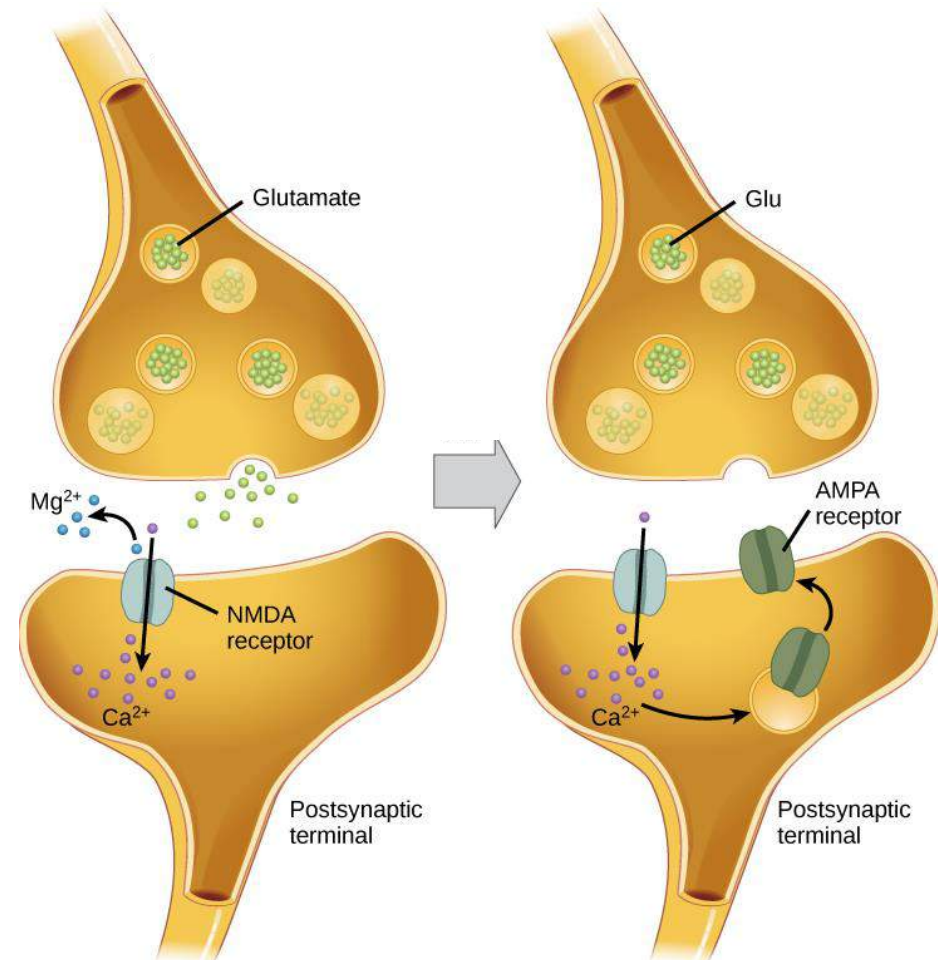

Remmende stimulatie maakt deze minder sterk

Snelle activerende stimulatie:

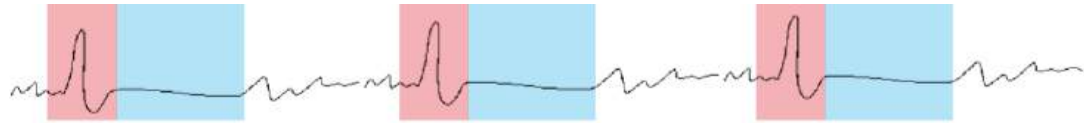

Sterkere verbinding:

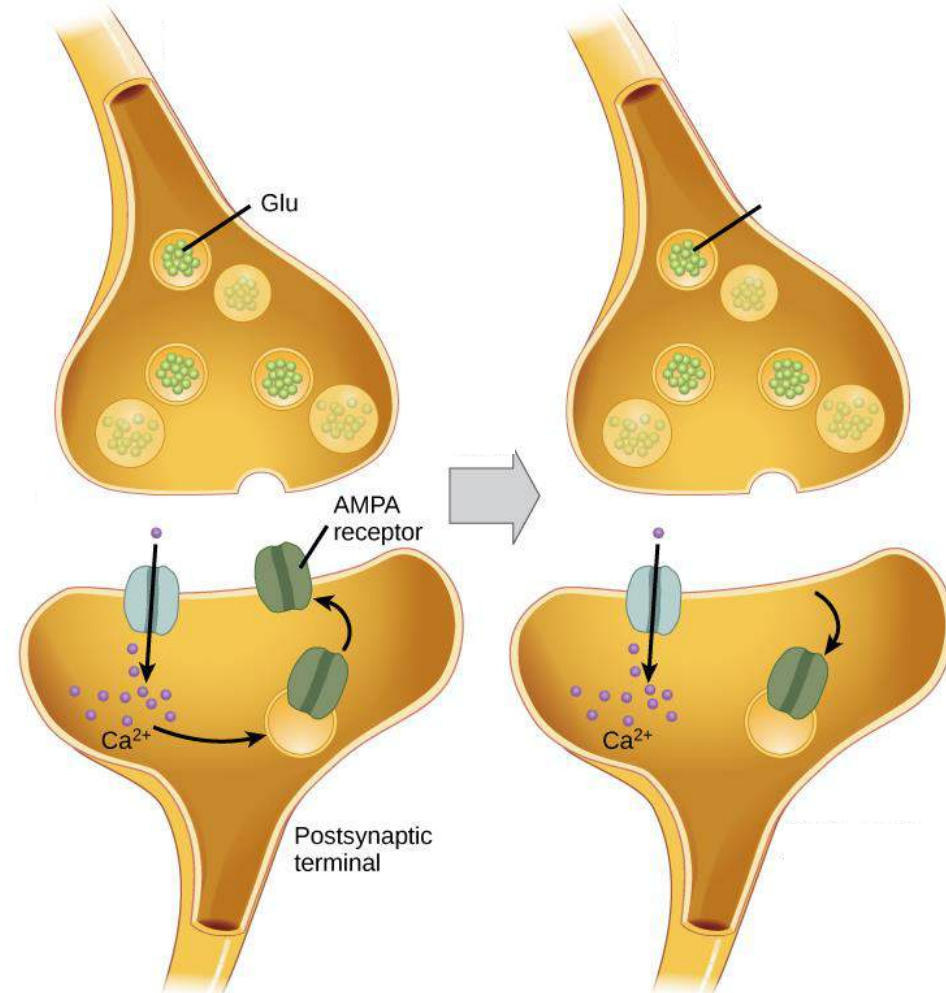

Remmende stimulatie maakt deze minder sterk

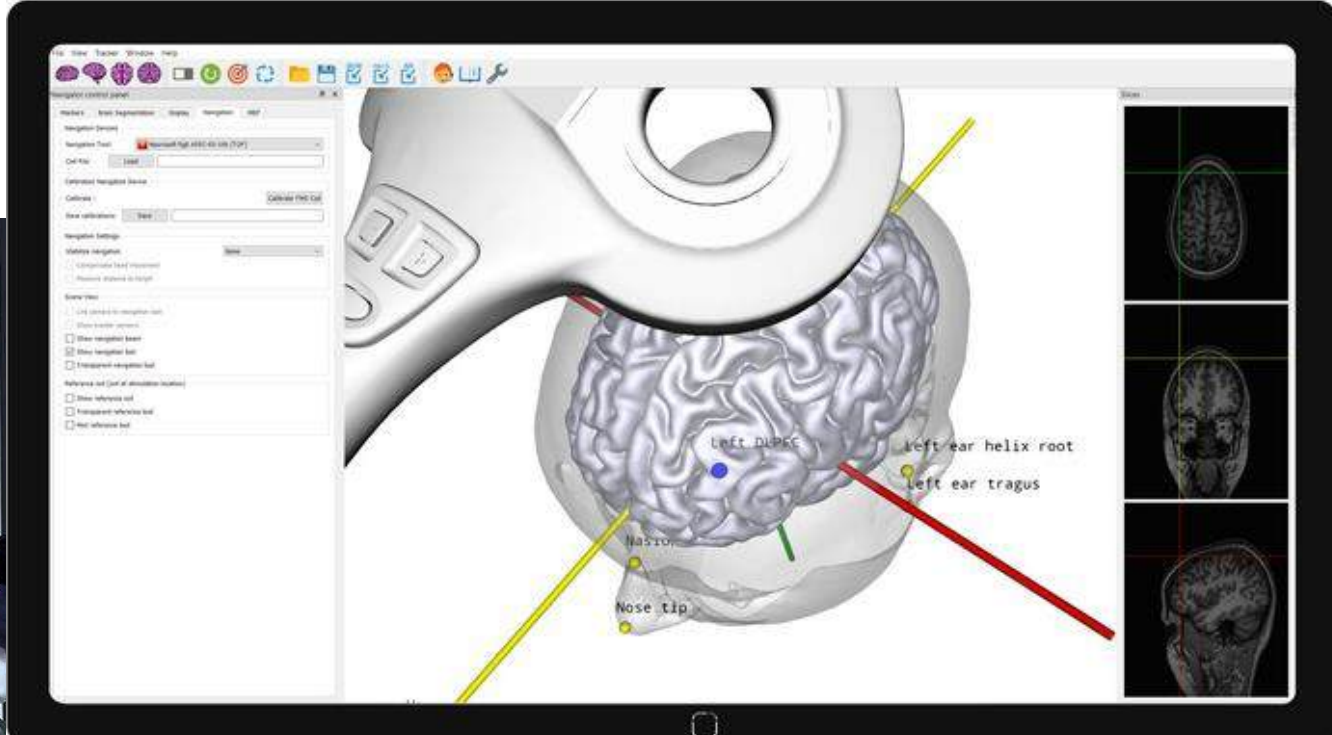
Langzame remmende stimulatie:

Minder sterke verbinding:

Localisatie op basis van MRI

Klinische TMS toepassingen

Goedkeuring Zorginstituut Nederland
voor opname in het basispakket

Eerste humane
toepassing

1985

Depressie

2017

Geplande beoordelingen

Dwangstoornis
(OCD)

2027

Hand-
armrevalidatie
na CVA

2030

Zorginstituut Nederland

Klinische TMS toepassingen

Goedkeuring Zorginstituut Nederland
voor opname in het basispakket

Eerste humane
toepassing

1985

Depressie

2017

Geplande beoordelingen

Dwangstoornis
(OCD)

2027

Hand-
armrevalidatie
na CVA

2030

B-STARS²

Zorginstituut Nederland

Veelbelovende TMS toepassingen bij NAH

Revalidatie na een beroerte

Neuropatische pijn

Verbetering van neurochirurgie

Conclusie
richtlijn:

‘Bewezen effectief’

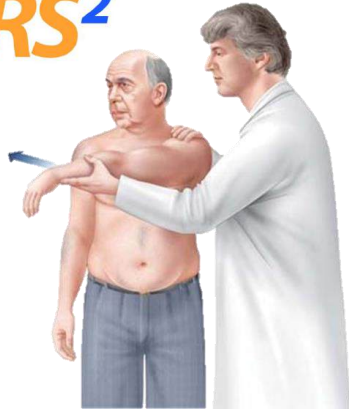

Veelbelovende TMS toepassingen na een beroerte

B-STARS²

Hand-armrevalidatie

Afasie

Depressie

Conclusie
richtlijn:

'Bewezen effectief'

'Vermoedelijk effectief'

Takeaway

- TMS is:
  - een veelbelovende behandeling voor patiënten met NAH.
  - beschikbaar in bijna alle klinische revalidatiecentra in Nederland.

Bench to Bedside Team Science

Mechanism of action

Basic science

Clinical trials

Implementation

Juliette Lévénéz

Vera Wielenga

Alex Bhogal
Metabolic imaging

Quinten Deckers

Tessa Verhoeff

Jord Vink
Technical physician

Miriam van der Meulen
Cost effectiveness

Annemieke Postema
Ervaringsdeskundige

Rick Dijkhuizen
Neuroimaging

Bart van der Worp
Neurology

Anne Visser
Rehabilitation

Mirjam Kouwenhoven
Rehabilitation

Acknowledgements

B-STARS2 core team

Anne Visser
Rick Dijkhuizen
Bart van der Worp
Tessa Verhoeff

Collaborators

Bas Neggers
Jeannette Hofmeijer
Huub Maas
Gert Kwakkel
Ben Fengler
Alex Bhogal
Eugenie Brinkhof
Miriam van der Meulen
Eline van Lieshout
Claudia Arumi
Elian Konig

Patient experts

Maaïke Pelsma
Annemieke Postema

B-STARS2 consortium

Marijn Mulder-Kampen
Marissa Riemens
Mirjam Kouwenhoven
Carlijn Wiertz
Lisa Kruisheer
Nelleke Kooiman
Annelies Mantje
Lotte Mulder
Wietske Rienstra
Bente Visser
Deborah Wit
Maijke van Bloemendaal & Karin Peek
Henk Meulenbelt
Iris Habets
Daphne Strandens
Cynthia Klinkers

2016 - B-STARS

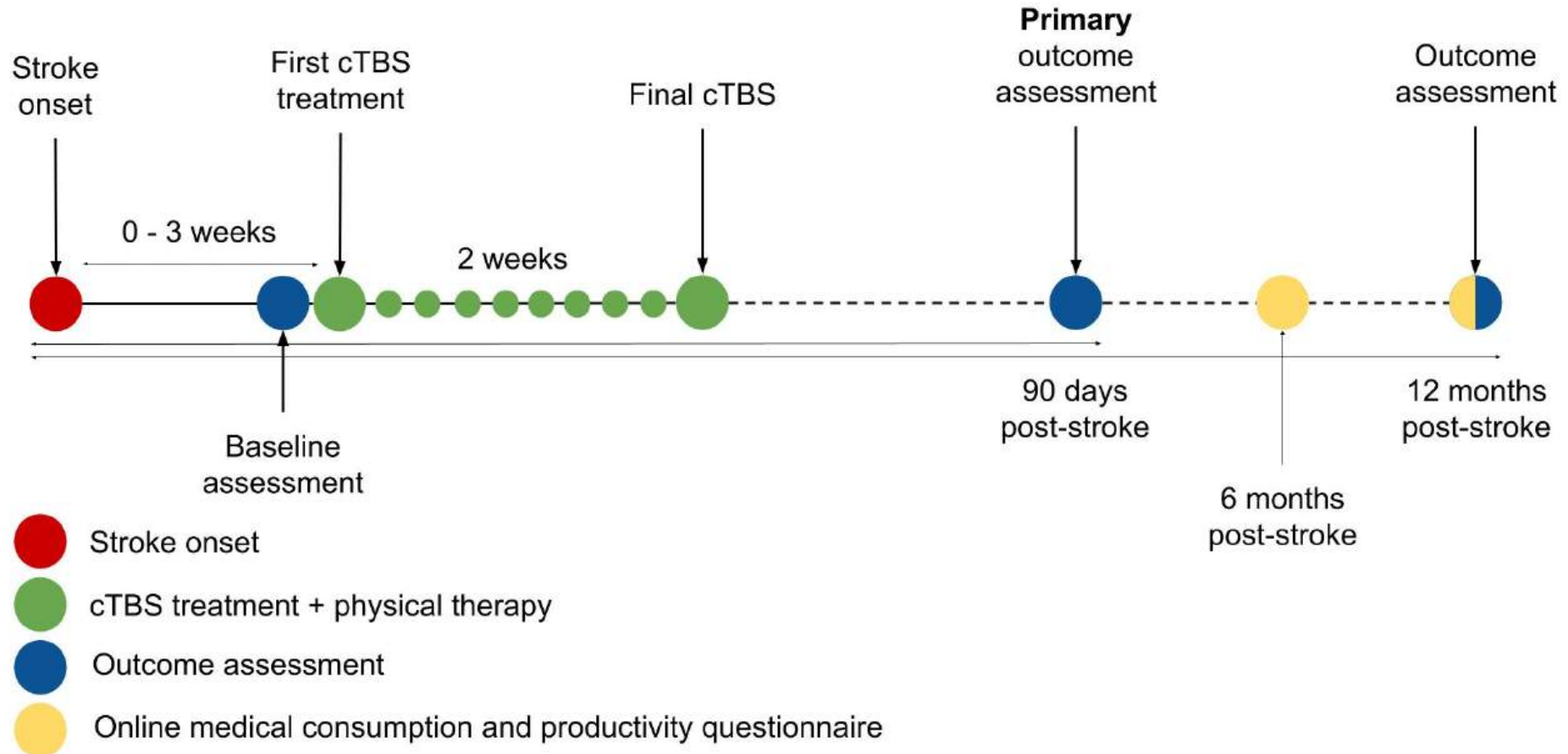
Brain Stimulation for Arm Recovery after Stroke (B-STARS)

Doel: De effectiviteit van 10 TMS behandelingen op het herstel van de hand-arm functie bepalen

Deelname houdt in...

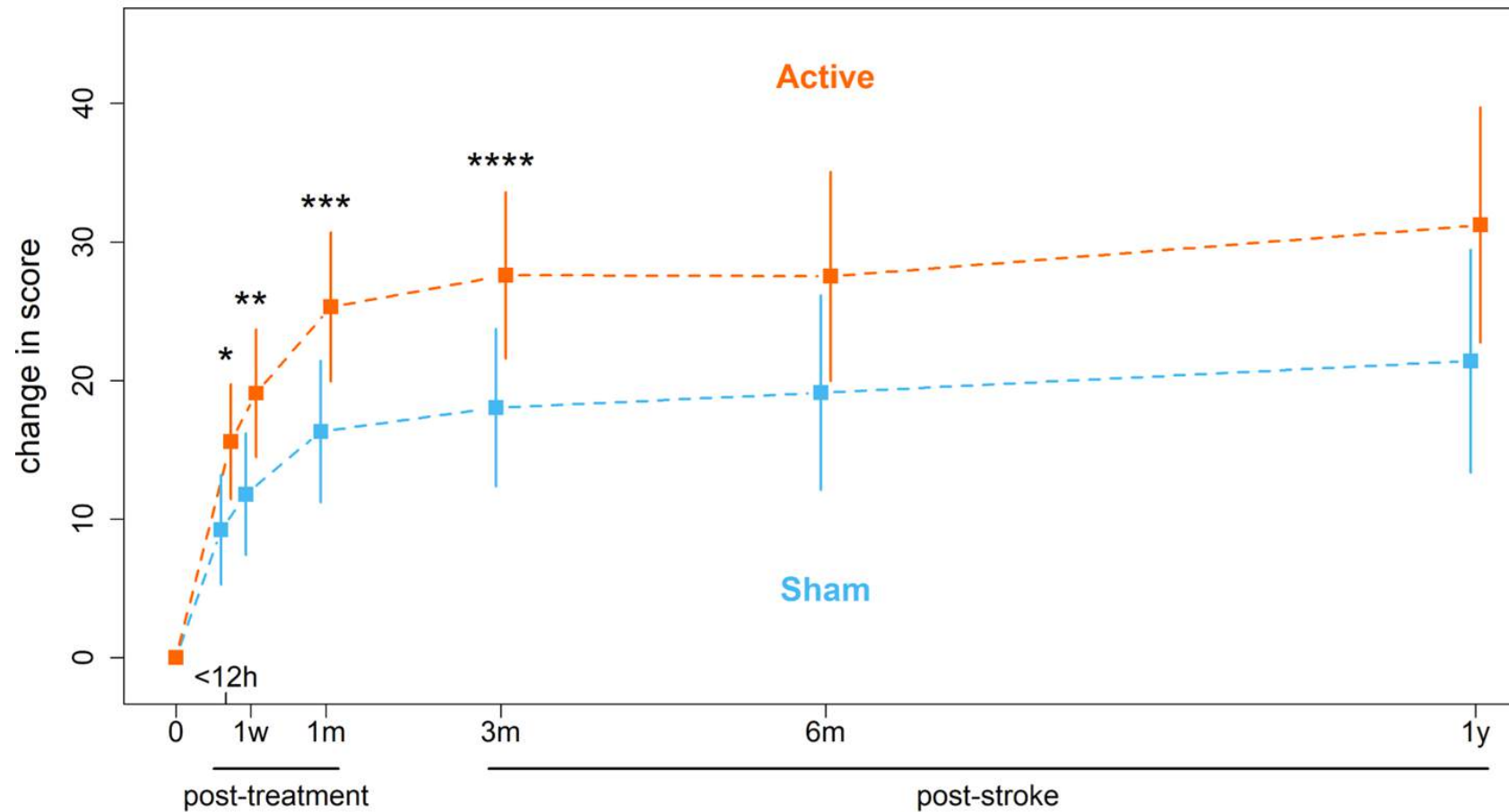
---

10 TMS behandelingen van 15 minuten direct voorafgaand aan de handengroep

QR code PIF video?

Uitkomsten

Action Research Arm Test

Overige uitkomsten

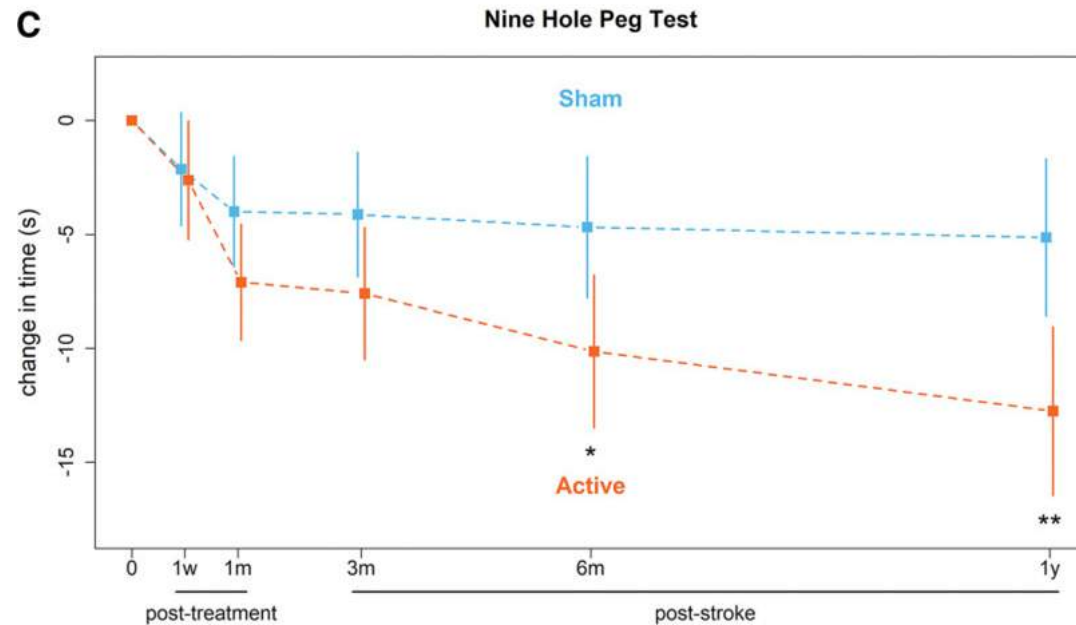
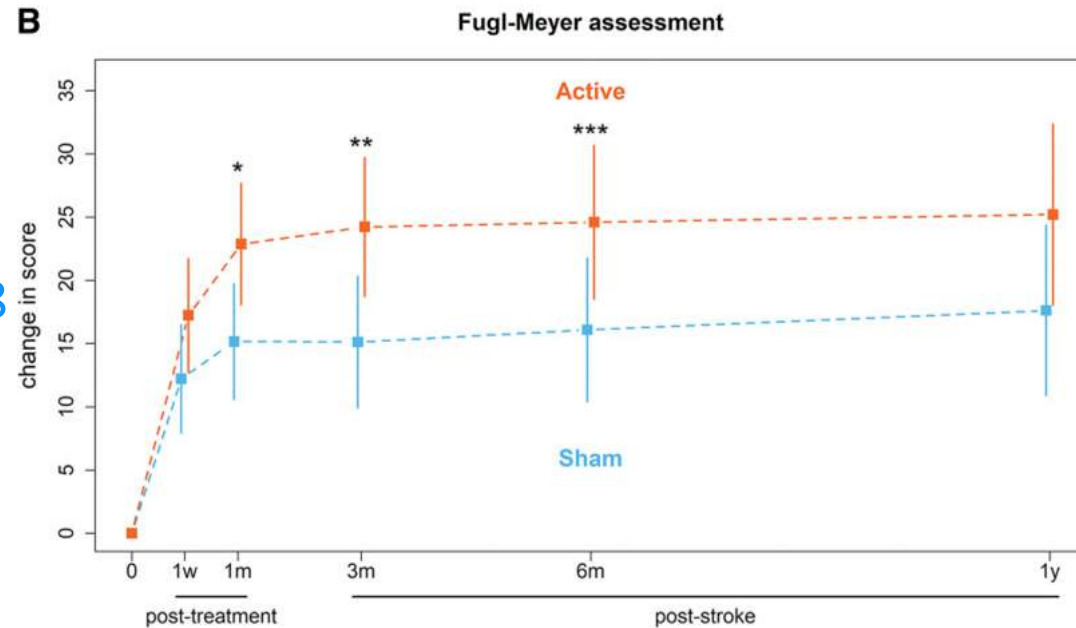
- Kortere opnameduur van 18 dagen

Veiligheid

Geen ernstige bijwerkingen

Milde bijwerkingen:

- Hoofdpijn
- Spierpijn
- Ongemak

Beleving deelnemers

13 deelnemers werden achteraf geïnterviewd

Belasting

'Een moment van ontspanning'

'Een uitje tijdens mijn revalidatie'

Verwachtingen

'Het veroorzaakt wel wat spanning... Ik dacht: Ik hoop dat alles goed gaat'

Comfort

'Het doet niet echt pijn... Het is gewoon een beetje vervelend'

Leren

'Een intrinsieke interesse in hoe het brein werkt'

Conclusie

TMS behandelingen werden goed ontvangen, zorgden voor een moment van ontspanning binnen de revalidatie en hadden weinig nadelige effecten

B-STARS²

Focusgroepen helpen om TMS te implementeren in revalidatiecentra

---

- Op 6 locaties uitgevoerd
- Doel: Om barrières en bevorderende factoren te identificeren voor de implementatie van TMS

Planning en organisatie

+ Financiële compensatie

- Planning is een logistieke uitdaging:
  - Beperkte capaciteit TMS
  - Personeelstekort
  - Late opnames

Motivatie

- + Gemotiveerde revalidatiecentra
- + Gemotiveerde patienten

- Spannend
- Verhoogde werkdruk

Innovatie

- + Samenwerking tussen centra
- + Onderzoeksupdates

- Meerdere projecten binnen één centrum

Communicatie en informatie

- + Contactpersoon
  - + TMS training
  - + Breed informeren
-
- Communicatieproblemen binnen het centrum

‘Wat ik ook heel mooi vind is dat het **landelijk** toch een bepaalde **saamhorigheid** geeft.’

‘Ik denk dat dit **energie** in de teams gaat opleveren.’

‘Ze grijpen meestal **alles** aan om die handfunctie te verbeteren.’

‘Wellicht gaat het gewoon leiden tot een nieuwe structuur of een **apart zorgpad**.’

‘Het is voor het eerst dat we ons **actief** met het **herstel** gaan bezig houden.’

‘Je wilt ook zorgen voor een zo breed mogelijk **draagvlak** denk ik. Dus het hele team meenemen.’

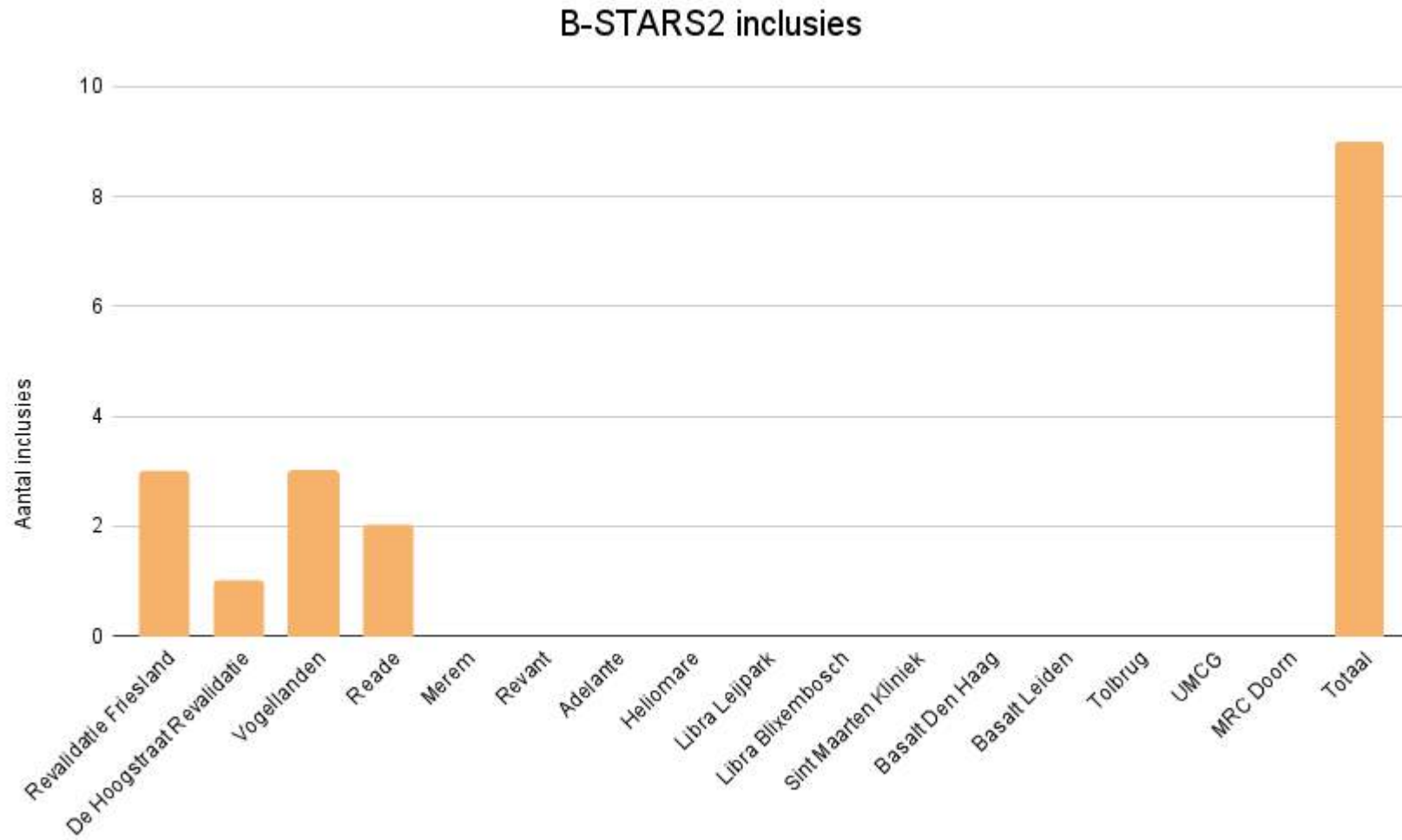
Conclusie

- Revalidatiecentra in Nederland zijn klaar om TMS behandelingen te gaan uitvoeren
- Barrières kunnen vooraf worden aangepakt
- Focusgroepen op locatie werken activerend en motiverend
- Wij raden focusgroepen aan voor de implementatie om barrières en facilitators aan te pakken in innovatieve zorg

Voortgang – 3-2-2025

Toekomstperspectief

Resultaten eind 2029 bekend

Bij een positief resultaat: implementatie in het basispakket van de zorgverzekering

Acknowledgements

B-STARS2 core team

Anne Visser
Rick Dijkhuizen
Bart van der Worp
Tessa Verhoeff

Collaborators

Bas Neggers
Jeannette Hofmeijer
Huub Maas
Gert Kwakkel
Ben Fengler
Alex Bhogal
Eugenie Brinkhof
Miriam van der Meulen
Eline van Lieshout
Claudia Arumi
Elian Konig

Patient experts

Maaïke Pelsma
Annemieke Postema

B-STARS2 consortium

Marijn Mulder-Kampen
Marissa Riemens
Mirjam Kouwenhoven
Carlijn Wiertz
Lisa Kruisheer
Nelleke Kooiman
Annelies Mantje
Lotte Mulder
Wietske Rienstra
Bente Visser
Deborah Wit
Maijke van Bloemendaal & Karin Peek
Henk Meulenbelt
Iris Habets
Daphne Strandere
Cynthia Klinkers

